

הניזקין פרק חמישי גיטין

נו.

1. לא תדרש שלמם וּתְבַתְּמֵם כֹּל יְמֵיךָ לְעוֹלָם: דברים כג ז
2. הלא אתה אלהים וְנַחֲתָנָה וְלֹא תִצַּא אֱלֹהִים בְּצַבֹּאוֹתֶינָה: תהלים ס יב
3. בלע אדני ולא חמל את כל נאות יַעֲקֹב הָרַס בְּעִבְרָתוֹ מִבְּצָרֵי בֵּית יְהוּדָה הַגִּיעַ לְאַרְץ חֶלְל מִמְלַכַּת וְשָׂרֵיהֶּ: תהלים ס ב
4. וְאֲנֹכִי אֲמַרְתִּי אֵיךְ אֲשַׁתֵּךְ בְּבָנִים וְאֶתֶן לָךְ אֶרֶץ חֲמֵדָה נְחֹלֶת צְבִי צְבָאוֹת גּוֹיִם וְאָמַר אֲבִי חֲקָרְאִי לִי וּמֵאֲחֵרֵי לֹא תִשְׁבּוּבִי: ירמיהו ג יט
5. שמו את ירושלם וְגִילוֹ בָּהּ כֹּל אֲהַבִּיהָ שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כֹּל הַמְּתַאֲבָלִים עֲלֶיהָ: ישעיהו ס י
6. גִּדַע בְּחַיֵּי אֶף כֹּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הַשִּׁיב אַחֲרֵי יָמֵינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב וְיָבֵעַ בְּיַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר לָהֶבֶת אֲכָלָה סְבִיבִי: איכה ב ג

כּוֹזֵב עֵינָיו הוּא אֵינוֹ מַחֲזִיק אֶפְיָלוֹ שְׁמֵים רְצוּאֵ קַיִס: גמרא. דִּיטְרַיִ"ש צִלְעִ"ו כְּמוֹ גַמּוּד מִסְאֵלֵי (פסחים דף ק"א): אֵין עוֹרוֹ מַחֲזִיק בְּשָׂרוֹ. מִשְׁהוֹפֵשֵׁט הוּא כּוֹזֵב וְאֵין יוֹכֵל לַחֲזוֹר וּלְכַסּוֹתָו: דְּשִׁמְעֵי לֵיבָה. מִה מַעֲשִׂיהֶם אִם לְדִיקִים אִם רְשָׁעִים: בָּרוּם וְאֶרוֹסָו. מֵאוֹמֵה הַעִיר: שְׁפֹטֵפֵט זֹלוֹל צִילְרוֹ וְלֹא חֲשָׁבוֹ אֲלֵלָ נִתְגַּבֵּר עֲלֵיו: וְחֶסֶד הַשַּׁעֵר. נִמְיָקְרָה הַמְצוּאָה: לוֹטֵן צִילָה. שְׁהוּא דוֹמֵה לְשִׁכְבַת זֶרַע לְהוֹלִיף קוֹל שְׂצָחוֹ עַל אֶשְׁתּוֹ: סוּלוֹ. דִּיטְרַיִ"ש מִתִּיבֵשׁ וּמְגַלֵּד: שְׂכַנָּה זֶרַע דוּחֵה מִן הָאוֹר. נִכְסָם וּנְצִלְעַ צְבָגָד וְאֵינוֹ מְגַלֵּד: סוּרִינְסָה. פִּי"ן: גִּנְנָה. חוֹפֵס: קַרְנֵי מִלְחָמָה. רֹאשֵׁי גֵיטוֹת מוֹקְעֵי קָרָן וּמִתְאַסְפִּים אֲלֵיהֶם צִנִּי לְכֹאֵס: וְשִׁמָּה סֹאמֵר קְרוֹנָה סִיפָה. לִיס: נִקְעָה יָדִים. שֵׁס מִקּוֹס: וְאֶחָד דָּס. מִהֲרוּגֵי צִימֵר: שֵׁל

במאי דפסיק אנפשיה כל יומא מכנשי ליה לקיטמיה ודייני ליה וקלו ליה ומבררו אשב ימי אזל אסקיה לבלעם בנגידא אמר ליה מאן חשיב בהווא עלמא א"ל ישראל מהו לאידבוקי בהו א"ל ולא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים א"ל דיניה דהווא גברא במאי א"ל בשכבת זרע רותחת אול אסקיה בנגידא לפושיעי ישראל א"ל מאן חשיב בהווא עלמא א"ל ישראל מהו לאידבוקי בהו א"ל טובתם דרוש רעתם לא תדרוש כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו א"ל דיניה דהווא גברא במאי א"ל בצוואה

במאי דפסיק אנפשיה. מיקלי וצדורי קיטמא: ששכנס זרע רוסחא. מדה כנגד מדה שצטננתו המחיל העם לזנות אל זנות מואב: דאמר מר. צעירוצין (דף כ"א): וילף לה מולגה הרבה יגיעת צשרי המלעיג הרבה נידון ציגיעת צשר וקרא צדברי סופרים כתיב ויתר מהמה צני הזהרי צדברי סופרים יתיר מדברי תורה: ניצוי האומות י עובדי ע"ו. צלעם שהשכינה נגלת עליו והרשיע לדבר: טור מלא. מדינה שמה הר המלך: י נפלו. צני המדינה היהודים עלייהו דרומאי טו וממונהו: גונדא. גדוד: הוה צהו. ציהודים: איזדוקר. לשמות: עד דאסתוי. לצני המלך: צלונא דגושפנקא. מי שהיתה לו זורה צטבעתו היה מכירה לחוק מיל מן העיר למראה הנרות: שחליים. מין מאלל הוא צמסכת ע"ז (דף כ"ט ט"ז): הווא אסרא. הר המלך: משקיסו. דאמריטו ששים

רותחת דאמר מר כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצוואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע"ו תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמיהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקלינהו מינייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקמיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי ניהא לך לא תמסריה להווא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר הלא אתה אלהים ונחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה על לבית הכסא אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הוואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא אישביקיהו שבקינהו ואול איזדוקר ואכלו ושתי ואדליקו שרני עד דאיתחזי בליונא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא חרו בי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סיפא עיילו למור מלכא וקמלו בה תלתא יומי ותלתא לילותא ובהך גיסא הלולי וחנני ולא הוו ידעי הני בהני צבלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יתבי ביתא לאושפיוא כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שיחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן וילדות זכרים תחלה וילדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שישבין עליה גמרא רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חיאי הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים לימא פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארום וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן סיפרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושבינו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוה כתובתה ממנו א"ל אבבי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי מעמא איענוש א"ל משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב ששחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משובש כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתיליד ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסכי קייצי להו ועברו גננא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו: גדע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים אלף קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוהו והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מרדמן של ישראל בלא זבל

רעותה דאמר מר כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצוואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע"ו תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמיהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקלינהו מינייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקמיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי ניהא לך לא תמסריה להווא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר הלא אתה אלהים ונחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה על לבית הכסא אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הוואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא אישביקיהו שבקינהו ואול איזדוקר ואכלו ושתי ואדליקו שרני עד דאיתחזי בליונא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא חרו בי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סיפא עיילו למור מלכא וקמלו בה תלתא יומי ותלתא לילותא ובהך גיסא הלולי וחנני ולא הוו ידעי הני בהני צבלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יתבי ביתא לאושפיוא כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שיחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן וילדות זכרים תחלה וילדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שישבין עליה גמרא רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חיאי הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים לימא פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארום וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן סיפרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושבינו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוה כתובתה ממנו א"ל אבבי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי מעמא איענוש א"ל משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב ששחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משובש כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתיליד ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסכי קייצי להו ועברו גננא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו: גדע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים אלף קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוהו והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מרדמן של ישראל בלא זבל

אמר

רעותה דאמר מר כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצוואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע"ו תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמיהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקלינהו מינייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקמיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי ניהא לך לא תמסריה להווא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר הלא אתה אלהים ונחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה על לבית הכסא אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הוואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא אישביקיהו שבקינהו ואול איזדוקר ואכלו ושתי ואדליקו שרני עד דאיתחזי בליונא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא חרו בי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סיפא עיילו למור מלכא וקמלו בה תלתא יומי ותלתא לילותא ובהך גיסא הלולי וחנני ולא הוו ידעי הני בהני צבלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יתבי ביתא לאושפיוא כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שיחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן וילדות זכרים תחלה וילדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שישבין עליה גמרא רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חיאי הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים לימא פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארום וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן סיפרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושבינו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוה כתובתה ממנו א"ל אבבי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי מעמא איענוש א"ל משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב ששחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משובש כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתיליד ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסכי קייצי להו ועברו גננא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו: גדע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים אלף קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוהו והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מרדמן של ישראל בלא זבל

אמר

- (א) צמתי: כל יומן לעולם (כלשון הפסוק) (ב) כלומר אהבת נשים לו יותר מדי חוה מנלה גופו ושמתו, (ג) כפי"א: לשי"י, (ד) צלעם, (מהלכות). ורעי כלאה רותמת כלומר מלוחמו לא רוחן ומנומלחו לא נטהר גם לעולם הבא, (ה) יצירוצין כ"א: (ו) צמתי ודפ"ר כמוצות קרב. וזע"ק וע"ע ר"ה יג, (ז) צב"ר קע"ג, (ח) פנימל: (י) וקתמ"ב, (יא) פנימל: (יב) צב"ר קע"ג, (יג) פנימל: (יד) פנימל: (טו) פנימל: (טז) פנימל: (יז) פנימל: (יח) פנימל: (יט) פנימל: (כ) פנימל: (כ"א) פנימל: (כ"ב) פנימל: (כ"ג) פנימל: (כ"ד) פנימל: (כ"ה) פנימל: (כ"ו) פנימל: (כ"ז) פנימל: (כ"ח) פנימל: (כ"ט) פנימל: (ל) פנימל: (ל"א) פנימל: (ל"ב) פנימל: (ל"ג) פנימל: (ל"ד) פנימל: (ל"ה) פנימל: (ל"ו) פנימל: (ל"ז) פנימל: (ל"ח) פנימל: (ל"ט) פנימל: (מ) פנימל: (מ"א) פנימל: (מ"ב) פנימל: (מ"ג) פנימל: (מ"ד) פנימל: (מ"ה) פנימל: (מ"ו) פנימל: (מ"ז) פנימל: (מ"ח) פנימל: (מ"ט) פנימל: (נ) פנימל: (נ"א) פנימל: (נ"ב) פנימל: (נ"ג) פנימל: (נ"ד) פנימל: (נ"ה) פנימל: (נ"ו) פנימל: (נ"ז) פנימל: (נ"ח) פנימל: (נ"ט) פנימל: (ס) פנימל: (ס"א) פנימל: (ס"ב) פנימל: (ס"ג) פנימל: (ס"ד) פנימל: (ס"ה) פנימל: (ס"ו) פנימל: (ס"ז) פנימל: (ס"ח) פנימל: (ס"ט) פנימל: (ע) פנימל: (ע"א) פנימל: (ע"ב) פנימל: (ע"ג) פנימל: (ע"ד) פנימל: (ע"ה) פנימל: (ע"ו) פנימל: (ע"ז) פנימל: (ע"ח) פנימל: (ע"ט) פנימל: (פ) פנימל: (פ"א) פנימל: (פ"ב) פנימל: (פ"ג) פנימל: (פ"ד) פנימל: (פ"ה) פנימל: (פ"ו) פנימל: (פ"ז) פנימל: (פ"ח) פנימל: (פ"ט) פנימל: (צ) פנימל: (צ"א) פנימל: (צ"ב) פנימל: (צ"ג) פנימל: (צ"ד) פנימל: (צ"ה) פנימל: (צ"ו) פנימל: (צ"ז) פנימל: (צ"ח) פנימל: (צ"ט) פנימל: (ק) פנימל: (ק"א) פנימל: (ק"ב) פנימל: (ק"ג) פנימל: (ק"ד) פנימל: (ק"ה) פנימל: (ק"ו) פנימל: (ק"ז) פנימל: (ק"ח) פנימל: (ק"ט) פנימל: (ק"י) פנימל: (ק"יא) פנימל: (ק"יב) פנימל: (ק"יג) פנימל: (ק"יד) פנימל: (ק"יט) פנימל: (ק"כ) פנימל: (ק"כ"א) פנימל: (ק"כ"ב) פנימל: (ק"כ"ג) פנימל: (ק"כ"ד) פנימל: (ק"כ"ה) פנימל: (ק"כ"ו) פנימל: (ק"כ"ז) פנימל: (ק"כ"ח) פנימל: (ק"כ"ט) פנימל: (ק"ל) פנימל: (ק"ל"א) פנימל: (ק"ל"ב) פנימל: (ק"ל"ג) פנימל: (ק"ל"ד) פנימל: (ק"ל"ה) פנימל: (ק"ל"ו) פנימל: (ק"ל"ז) פנימל: (ק"ל"ח) פנימל: (ק"ל"ט) פנימל: (ק"מ) פנימל: (ק"מ"א) פנימל: (ק"מ"ב) פנימל: (ק"מ"ג) פנימל: (ק"מ"ד) פנימל: (ק"מ"ה) פנימל: (ק"מ"ו) פנימל: (ק"מ"ז) פנימל: (ק"מ"ח) פנימל: (ק"מ"ט) פנימל: (ק"נ) פנימל: (ק"נ"א) פנימל: (ק"נ"ב) פנימל: (ק"נ"ג) פנימל: (ק"נ"ד) פנימל: (ק"נ"ה) פנימל: (ק"נ"ו) פנימל: (ק"נ"ז) פנימל: (ק"נ"ח) פנימל: (ק"נ"ט) פנימל: (ר) פנימל: (ר"א) פנימל: (ר"ב) פנימל: (ר"ג) פנימל: (ר"ד) פנימל: (ר"ה) פנימל: (ר"ו) פנימל: (ר"ז) פנימל: (ר"ח) פנימל: (ר"ט) פנימל: (ר"י) פנימל: (ר"יא) פנימל: (ר"יב) פנימל: (ר"יג) פנימל: (ר"יד) פנימל: (ר"יט) פנימל: (ר"כ) פנימל: (ר"כ"א) פנימל: (ר"כ"ב) פנימל: (ר"כ"ג) פנימל: (ר"כ"ד) פנימל: (ר"כ"ה) פנימל: (ר"כ"ו) פנימל: (ר"כ"ז) פנימל: (ר"כ"ח) פנימל: (ר"כ"ט) פנימל: (ר"ל) פנימל: (ר"ל"א) פנימל: (ר"ל"ב) פנימל: (ר"ל"ג) פנימל: (ר"ל"ד) פנימל: (ר"ל"ה) פנימל: (ר"ל"ו) פנימל: (ר"ל"ז) פנימל: (ר"ל"ח) פנימל: (ר"ל"ט) פנימל: (ר"מ) פנימל: (ר"מ"א) פנימל: (ר"מ"ב) פנימל: (ר"מ"ג) פנימל: (ר"מ"ד) פנימל: (ר"מ"ה) פנימל: (ר"מ"ו) פנימל: (ר"מ"ז) פנימל: (ר"מ"ח) פנימל: (ר"מ"ט) פנימל: (ר"נ) פנימל: (ר"נ"א) פנימל: (ר"נ"ב) פנימל: (ר"נ"ג) פנימל: (ר"נ"ד) פנימל: (ר"נ"ה) פנימל: (ר"נ"ו) פנימל: (ר"נ"ז) פנימל: (ר"נ"ח) פנימל: (ר"נ"ט) פנימל: (ר"ס) פנימל: (ר"ס"א) פנימל: (ר"ס"ב) פנימל: (ר"ס"ג) פנימל: (ר"ס"ד) פנימל: (ר"ס"ה) פנימל: (ר"ס"ו) פנימל: (ר"ס"ז) פנימל: (ר"ס"ח) פנימל: (ר"ס"ט) פנימל: (ר"ת) פנימל: (ר"ת"א) פנימל: (ר"ת"ב) פנימל: (ר"ת"ג) פנימל: (ר"ת"ד) פנימל: (ר"ת"ה) פנימל: (ר"ת"ו) פנימל: (ר"ת"ז) פנימל: (ר"ת"ח) פנימל: (ר"ת"ט) פנימל: (ר"ת"י) פנימל: (ר"ת"יא) פנימל: (ר"ת"יב) פנימל: (ר"ת"יג) פנימל: (ר"ת"יד) פנימל: (ר"ת"ט"ו) פנימל: (ר"ת"כ) פנימל: (ר"ת"כ"א) פנימל: (ר"ת"כ"ב) פנימל: (ר"ת"כ"ג) פנימל: (ר"ת"כ"ד) פנימל: (ר"ת"כ"ה) פנימל: (ר"ת"כ"ו) פנימל: (ר"ת"כ"ז) פנימל: (ר"ת"כ"ח) פנימל: (ר"ת"כ"ט) פנימל: (ר"ת"ל) פנימל: (ר"ת"ל"א) פנימל: (ר"ת"ל"ב) פנימל: (ר"ת"ל"ג) פנימל: (ר"ת"ל"ד) פנימל: (ר"ת"ל"ה) פנימל: (ר"ת"ל"ו) פנימל: (ר"ת"ל"ז) פנימל: (ר"ת"ל"ח) פנימל: (ר"ת"ל"ט) פנימל: (ר"ת"מ) פנימל: (ר"ת"מ"א) פנימל: (ר"ת"מ"ב) פנימל: (ר"ת"מ"ג) פנימל: (ר"ת"מ"ד) פנימל: (ר"ת"מ"ה) פנימל: (ר"ת"מ"ו) פנימל: (ר"ת"מ"ז) פנימל: (ר"ת"מ"ח) פנימל: (ר"ת"מ"ט) פנימל: (ר"ת"נ) פנימל: (ר"ת"נ"א) פנימל: (ר"ת"נ"ב) פנימל: (ר"ת"נ"ג) פנימל: (ר"ת"נ"ד) פנימל: (ר"ת"נ"ה) פנימל: (ר"ת"נ"ו) פנימל: (ר"ת"נ"ז) פנימל: (ר"ת"נ"ח) פנימל: (ר"ת"נ"ט) פנימל: (ר"ת"ס) פנימל: (ר"ת"ס"א) פנימל: (ר"ת"ס"ב) פנימל: (ר"ת"ס"ג) פנימל: (ר"ת"ס"ד) פנימל: (ר"ת"ס"ה) פנימל: (ר"ת"ס"ו) פנימל: (ר"ת"ס"ז) פנימל: (ר"ת"ס"ח) פנימל: (ר"ת"ס"ט) פנימל: (ר"ת"פ) פנימל: (ר"ת"פ"א) פנימל: (ר"ת"פ"ב) פנימל: (ר"ת"פ"ג) פנימל: (ר"ת"פ"ד) פנימל: (ר"ת"פ"ה) פנימל: (ר"ת"פ"ו) פנימל: (ר"ת"פ"ז) פנימל: (ר"ת"פ"ח) פנימל: (ר"ת"פ"ט) פנימל: (ר"ת"צ) פנימל: (ר"ת"צ"א) פנימל: (ר"ת"צ"ב) פנימל: (ר"ת"צ"ג) פנימל: (ר"ת"צ"ד) פנימל: (ר"ת"צ"ה) פנימל: (ר"ת"צ"ו) פנימל: (ר"ת"צ"ז) פנימל: (ר"ת"צ"ח) פנימל: (ר"ת"צ"ט) פנימל: (ר"ת"ק) פנימל: (ר"ת"ק"א) פנימל: (ר"ת"ק"ב) פנימל: (ר"ת"ק"ג) פנימל: (ר"ת"ק"ד) פנימל: (ר"ת"ק"ה) פנימל: (ר"ת"ק"ו) פנימל: (ר"ת"ק"ז) פנימל: (ר"ת"ק"ח) פנימל: (ר"ת"ק"ט) פנימל: (ר"ת"ק"י) פנימל: (ר"ת"ק"יא) פנימל: (ר"ת"ק"יב) פנימל: (ר"ת"ק"יג) פנימל: (ר"ת"ק"יד) פנימל: (ר"ת"ק"ט"ו) פנימל: (ר"ת"ק"כ) פנימל: (ר"ת"ק"כ"א) פנימל: (ר"ת"ק"כ"ב) פנימל: (ר"ת"ק"כ"ג) פנימל: (ר"ת"ק"כ"ד) פנימל: (ר"ת"ק"כ"ה) פנימל: (ר"ת"ק"כ"ו) פנימל: (ר"ת"ק"כ"ז) פנימל: (ר"ת"ק"כ"ח) פנימל: (ר"ת"ק"כ"ט) פנימל: (ר"ת"ק"ל) פנימל: (ר"ת"ק"ל"א) פנימל: (ר"ת"ק"ל"ב) פנימל: (ר"ת"ק"ל"ג) פנימל: (ר"ת"ק"ל"ד) פנימל: (ר"ת"ק"ל"ה) פנימל: (ר"ת"ק"ל"ו) פנימל: (ר"ת"ק"ל"ז) פנימל: (ר"ת"ק"ל"ח) פנימל: (ר"ת"ק"ל"ט) פנימל: (ר"ת"ק"מ) פנימל: (ר"ת"ק"מ"א) פנימל: (ר"ת"ק"מ"ב) פנימל: (ר"ת"ק"מ"ג) פנימל: (ר"ת"ק"מ"ד) פנימל: (ר"ת"ק"מ"ה) פנימל: (ר"

א [נמי פ"ג מהל' ת"ת
הל' יב טו"ע י"ד סימן
דמו טע"ב כ"א:]

תורה אור השלם

1. אלה ובהם וירצח ויגב ונאף פרוצו ודמים בדרמים נגעה הושע ד ב להעלות חמה לנאם נאם נתיי את דמה על צחיח קלע לבלתי היסות: יחזקאל אל ח 3. ויש יעקב אל יחזק אביו וקשהו ויאמר הקל קול יעקב והידים י"י עשה: בראשית כו כב 4. בשוט לשון תחבא ולא תירא משד כי יבוא: איוב ה כא 5. על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בוכרנו את ציון: תהלים קלו א 6. ובר י לבני אדם את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה: תהלים קלו ז 7. אמר אדני מבשן אשיב אשיב ממצלות ים: תהלים סח כג 8. כי עלך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טהור: תהלים מר כג 9. אנכי יי אלהיך ארץ הוצאתיך מארץ מצרים מביט עבדים לא יתקו לך אלהים אחרים על פני שמת כ ב 10. זבח לאלהים יתקם בלתי ליי לבד: שמות כב יט 11. כי לא תשתחוו לאל אחר כי יי קאא סמואל קא קא הוא: שמות כב יד 12. שמע ישראל יי אלהינו יי אלה: דברים ו ד 13. וידעת היום והשבת אל לבבך כי יי הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד: דברים ד לט 14. את יי האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרך יי ושמר חקיו ומצותיו ומשפטי וישמע קולו: ארור משגה עור בדרך ויאמר כל העם אמן: דברים כו יז-יח 15. מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללו ית: תהלים קיג ט 16. זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים: במדבר יב יד

של זכריה. בן יהודע הכהן שהרגוהו שרי יהודה צמנות ולא כשהשתחוו לו ליואש ועשאוהו אלוה והרגוהו צעורה (ד"צ מד): **שטר פירטתא**. שטר כוואה שפרט מה תהא על נכסיו: *גר טושב סיה. שלא קיבל עליו שאר מצות אלא ע"י שנאמר כי לא יעשה עוד עבדך וגו' (מ"ב ה): היינו דכתיב. אדמיה דזכריה: על לחיה סלע. על חלקת אבן חלקה שלא יבלע בארץ. כך היה דמו של זכריה על הרצפה ולא נבלע: לחיה. שיעות כתרוממו: קול. קול כוואה וכזי עולה מיעקב. ראה יחזק צנזאה מפלה זו של ציטר: והיינו דאמר רבי אלעזר. הא דלמרינן לעיל) שעל ידי לשון הרע חרצ הצית ונהרגו כמה רבבות: בחירחורי לשון. צמריבת לשון כמו אל תמחר (תהלים ל): שוט לשון. שצט מכה: לקלון. ילדים למשכב זכור וילדות לפלגשים: צען. צין שן נוטריקון: שדרכן לך. לתשמיש ואין קלונן מרובה קלונן שלנו: זו אשה. הורגנו כל היום: האמרת. ייחדת: גושפנקא. חוממי שגורתי טצועה צו כזי שמהא נראה משתחוה לה: הרמנא דמלכא. שולטנות המלך קבל עליו לעשות: זו מילה. הורגנו כל היום דזימנין דמייט: צר משחיטה. שמה יתחזנו צנרונו: דצר אחר. לרעת ומראות נגיעים מפני שמסוקן לקפון עליו: קצוצי

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה סח לי זקן אחד מאנשי ירושלים בבקעה זו הרג נבזוראדן רב טבחים מאתים ואחת עשרה רבוא ובירושלים הרג תשעים וארבע רבוא על אבן אחת עד שהלך דמן ונגע בדמו של זכריה לקיים מה שנאמר ודמים בדמים נגעו⁶ אשכחיה לדמיה דזכריה דהוה קא מרתח וסליק אמר⁷ מאי האי אמרו ליה דם זבחים דאשתפוך אייתי דמי ולא אידמו אמר להו אי אמריתו לי מוטב ואי לאו מסריקנא לבשרייכו במסרקי דפרולי אמרי ליה מאי נימא לך נבייא הוה בן דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עילויה וקמלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייה דמיה אמר להו אנא מפייסנא ליה אייתי סנהדרי גדולה וסנהדרי קמנה קטל עילויה ולא נח בחורים ובתולות קטל עילויה ולא נח אביתו וכלוהו כדאמר ליה הכי נח בההיא שעתא הרהר תשובה בדעתיה אמר ומה אם על נפש אחת כך הוה גברא דקטל כל הני נשמתא על אחת כמה וכמה ערק אזל שדר שטר פרטתא בביתיה ואגיייר תנא⁶ נעמן גר תושב היה נבזוראדן גר צדק היה מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים מבני בניו של סנהריב למדו תורה ברכים מאן אינון שמעיה ואבטליון היינו דכתיב² נתתי את דמה על צחיח סלע לבלתי הכסות³ הקול קול יעקב והידים ידי עשו הקול זה⁷ אדריינום קיסר שהרג באלכסנדריא של מצרים ששים רבוא על ששים רבוא ארבעת אלפים רבוא והידים ידי עקב זה אספיינום קיסר שהרג בכרך ביתר ארבע מאות רבוא ואמרי לה ארבעת אלפים רבוא והידים ידי עקב זה הרשעה שההריבה את בתינו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו דבר אחר הקול קול יעקב אין לך תפלה שמועלת שאין בה מזרעו של יעקב והידים ידי עשו אין לך מלחמה שנוצחת שאין בה מזרעו של עשו⁸ והיינו דא"ר אלעזר⁴ בשוט לשון תחבא בחירחורי לשון תחבא אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב⁵ על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בוכרנו את ציון מלמד שהראהו הקב"ה לדוד חורבן בית ראשון וחורבן בית שני חורבן בית ראשון שנאמר על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בוכרנו את ציון מלמד שהראהו הקב"ה לדוד חורבן בית ראשון וחורבן בית שני חורבן האומרים ערו ערו עד היסוד בה אמר רב יהודה אמר רב שמואל ואיתימא רבי אמי ואמרי לה במתניתא תנא מעשה בר⁷ מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון הרגישו בעצמן למה הן מתבקשים אמרו אם אנו טובעין בים אנו באין לחיי העולם הבא דרש להן הגדול שבהן⁷ אמר ה' מבשן אשיב ממצלות ים מבשן אשיב מבין שיני אריה אשיב ממצלות ים אלו שטובעין בים כיון ששמעו ילדות כך קפצו כולן ונפלו לתוך הים נשאו ילדים ק"ו בעצמן ואמרו מה הללו שדרכן לך כך אנו שאין דרכנו לך על אחת כמה וכמה אף הם קפצו לתוך הים ועליהם הכתוב אומר⁸ כי עלך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טהור רב יהודה אמר זו אשה ושבעה בניה אתיוהו קמא לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה⁹ אנכי ה' אלהיך אפקוהו וקטלוהו ואתיוהו לאידך לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה¹⁰ זובח לאלהים יחרם אפקוהו וקטלוהו ואתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה¹¹ לא תשתחוה לאל אחר אפקוהו וקטלוהו ואתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה¹² שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אפקוהו וקטלוהו ואתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה¹³ וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אפקוהו וקטלוהו ואתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה¹⁴ את ה' האמרת וגו' וה' האמירך היום כבר נשבענו להקדוש ברוך הוא שאין אנו מעבירין אותו באל אחר ואף הוא נשבע לנו שאין מעביר אותנו באומה אחרת א"ל קיסר אישדי לך גושפנקא וגחין ושקליה כי היכי דלימרו קביל עליה הרמנא דמלכא א"ל חבל עלך קיסר חבל עלך קיסר על כבוד עצמך כך על כבוד הקב"ה על אחת כמה וכמה אפקוהו למיקטליה אמרה להו אימיה יהבוהו ניהלי ואינשקיה פורתא אמרה לו בניי לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות אף היא עלתה לגג ונפלה ומתה יצתה בת קול ואמרה¹⁵ אם הבנים שמחה ר' יהושע בן לוי אמר זו מילה שניתנה בשמיני ר' שמעון בן לקיש אמר אלו ת"ח שמראין הלכות שחיטה בעצמן דאמר רבא כל מילי ליחזי איניש בנפשיה בר משחיטה ודבר אחר רב נחמן בר יצחק אמר אלו תלמידי חכמים שממיתין עצמן על דברי תורה כדרי' שמעון בן לקיש¹⁶ דאמר ר"ש בן לקיש א"י דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם שנאמר¹⁶ וזאת התורה אדם כי ימות באהל וגו' אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ארבעים סאה קצוצי

- 6) סנהדרין לו ע"ש,
- 7) כתיב וע"י טסוף: להו,
- 8) כתיב ודפיר אחת:
- 9) ומה סס, ד צירושלמי פ"ד דמענות הגורסא: טריכטוק,
- 10) כתיב י"י ש"ף כמכ: ואין רמזק ש"ס כ"אן דילוג וספיקו ע"ש, 1) כתיב ליתא מתאן עד לא יהיה לך ולפ"י הראשון אמר לא יהיה לך וע"י תר"ה איתוהו וכת"ל ש"ס, 1) כתיב טסוף: אפקוהו וקטלוהו איתוהו לאידך כי, 2) ברכת סג: שנת פג, 3) דף נה: 4) כתיב טסוף: מלחמה, 5) וע"י טסוף ע"י י"י ד"ה ואלן, 6) כספרים שלהם חשב אבי ואלו יהיה נחמא ונחמא לא היה מביא קבלה אלא ל"ל אשר לך גושפנקא מרש"ל, 7) נבדפיר על ומושיבי ע"י, 8) קיעות על הסוק על אלה לוי כוכיה,

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ר"ה תושב היה.

עין ע"י דף סד ע"ב:

מוסף רש"י

אייתי דמי ולא אידמו. שטט כהמות ולא חלמי הס. (סנהדרין צו.) גר תושב. שלא קבל עליו שאר מצות ועליו שלא לעבוד עבודת כוכבים. (שם.) את ה' האמרת. הוא לשון הפרשה והבדלה הבדלתי לך מאלהי עבד'ם להיות לך לאלהים והוא הפרשך אליו מעמי הארץ להיות לו לעם סגולה. (דברים כו ז.) שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל. זאת המורה כינן מליה, כדמס' שמונת כהלי מורה (ברכות כט.)

מוסף תוספות

א. פן יעבירום עובדי כוכבים לעבירה כגון ע"י. טוס' ע"י י"י. ד"ה ואל. ב. שלא יוכל לעמוד בהם. אז הוא מצוה לחבל בעצמו. טוס' ע"י י"י. ד"ה ואל.